

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. XIV. De Pœnis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

15. *de reg. jur. in 6. & l. Beneficium 3. ff. de const. Princip.* Privilegia autem secundi generis, quæ scilicet sint derogatoria juris communis, aut præjudicium inferant tertiæ personæ contra jus quod ipsa jam habet acquisitum, utpote odiosa, docent esse potius restringenda, ut sumitur ex *cit. c. Odia 15. de reg. jur. in 6.* Videri potest *Suar. in cit. lib. 8. de leg. cap. 27. & 28.*

18. Particulares abusus privilegiorum, seu particulares excessus privilegiatorum à Sacris Canonibus damnati, videri possunt in *cap. Ad hæc 5. c. Patentibus 10. c. Tuarum 11. c. Ex parte 27. abisque juribus de privileg. nec non eod. tit. in 6. & Clem. & Extrav.*

T I T. XIV.

De Pœnis.

1. **P**ost titulos de criminibus congruenter sequitur rubrica de pœnis: decet enim pœnam esse comitem culpæ, ut quos Dei timor à peccato non retrahit, saltem pœna corripiat.
2. Nomen pœnæ dupliciter sumi potest. Aliquando enim sumitur in ampliori significatione pro quolibet damno, seu incommodo, quod alicui infligatur, etiamsi nulla ejus culpa præcesserit, ut colligitur ex *c. sine culpa 23. de reg. jur. in 6.* Aliquando autem sumitur in stri-

ctiori

riori significatione, & extenditur tantum ad ea coercionum genera, quæ alicui infliguntur propter culpam ab eo commissam, sub qua acceptio definitur in *l. aliud. 131. ff. de verb. signif. noxæ vindicta, & delictorum coercitio*, in *cap. autem Pœnitentia. 4. de pœnit. dist. 3. lætio quæ punit, & vindicat quod quisque commisit.*

3. Sicut autem varia sunt criminum genera variaque tribunalia, in quibus crimina puniuntur; ita & variæ sunt pœnarum classes, ut de jure civili videri potest in toto tit. *ff. & Cod. de pœnis*, & de Jure Canonico *eod. toto tit. de pœnis* qui est in 5. Decretal. in 6. in Clem. & in Extravag.

4. Pœna Ecclesiastica, de qua nobis est specialiter agendum, intelligitur illa, quæ per potestatem Ecclesiasticam infligitur, atque dividitur in pœnam merè spirituales, & in pœnam temporalem. Pœna primi generis est, quæ principaliter animam punit, privans illam spiritualibus bonis, quamvis interdum in consequentiam privet etiam aliquibus corporalibus. Ad hoc genus reducuntur censuræ, privatio beneficiorum, aut vocis activæ aut passivæ, item inhabilitates &c. Pœna Ecclesiastica temporalis est quæ principaliter privat temporalibus bonis, eaque subdividitur in pecuniariam, & corporalem qualis est pœna carceris, verberatio,

tio,

rio, exilium &c. adde, & poenam mortis, quæ non excedit Ecclesiasticam potestatem, ut colligitur ex *extrav. unam sanctam 1. de major. & obed. inter comm.* quamvis Ecclesia non soleat hanc potestatem exequi per Judices, & Ministros Ecclesiasticos, sed per laicos, & mediante illorum potestate: quinimo, ut piam Matrem decet, quando Ecclesia aliquem Clericum degradatum, vel etiam laicum tradit potestati sæculari, efficaciter pro eo intercedit, ut citra mortis periculum sententiam moderetur, ut dicitur in *c. novimus 27. de verb. signif. & c. Reos 7. 23. q. 5.*

5. Rursus poena Ecclesiastica alia est ferendæ sententiæ, alia latæ sententiæ. Poena ferendæ sententiæ intelligitur illa, quæ non incurritur nisi mediante sententia Judicis condemnatoria aut executoria. Poena latæ sententiæ est quæ incurritur ex ipso Jure, seu canone disponente, independentem à ministerio Judicis, seu absque alia sententia condemnatoria, vel executoria, quia ipsum jus trahit secum executionem. Utrum autem in particularibus casibus poena aliqua per legem statuta dicenda sit ferendæ aut latæ sententiæ, pendet ex verbis ipsius legis, quæ si aliquando ambigua sint, & omnibus expensis probabiliter dubitetur utrum contineant poenam latæ, vel ferendæ sententiæ, in tali casu ex pluribus, quos

refert, supponit Suar. *lib. 5. de leg. c. 1. p. 6. num. 3.* intelligenda esse ferendæ, quia in pœnali materia interpretatio fit in partem benigniorem, ut constat ex *cap. in pœnis. 49. de reg. jur. in 6. & l. interpretatione 42. ff. de pœnis.* Videri potest idem Suar. *in cit. c. 6.*

6. Quamvis tamen circa pœnam latæ sententiæ, ut incurratur, non requiratur sententia Judicis ipsam imponentis, cum imponatur per ipsam legem; quæri nihilominus potest utrum saltem requiratur sententia declaratoria criminis?

7. Respondent communiter Authores, quod si sermo sit de censuris impositis per Canonem latæ sententiæ, illæ incurruntur ipso facto absque ulla sententia declaratoria criminis, idem dicit de irregularitatibus, & ita communiter servatur in praxi. Si autem sermo sit de pœnis à censura distinctis; vel illæ sunt pœnæ purè privativæ, & quæ nullum requirunt actum physicum hominis ad sui consummationem, seu executionem, quales sunt inhabilitates, privationes tituli, seu solius domini civilis, privationes vocis activæ aut passivæ &c. vel sunt pœnæ quæ ad sui executionem indigent aliqua hominis actione, qualis est privatio bonorum civiliter, & naturaliter possessorum, pœna exilii &c.

8. Primi generis leges pœnales, quæ videli-

deli-

delicet ad sui executionem nullum requirunt actum physicum hominis, si contineant pœnam latæ sententiæ, habent absolutè suum effectum, etiam in delictis occultis ante omnem sententiam declaratoriam criminis, ut docent Doctores citati à Suar. *in cit. lib. 5. cap. 9. n. 2.* Unde si contingat v. g. ab aliqua persona committi delictum, quod per Sacros Canones inducat inhabilitatem, seu impedimentum dirimens ad matrimonium cum certa persona contrahendum, ante quamcunque sententiam declaratoriam criminis censetur absolutè inducta eadem inhabilitas, & matrimonium iudicatur irritum, si ab eadem persona cum illa alia fuerit attentatum.

9. Quod attinet ad leges pœnales alterius generis, quæ ad sui executionem aliquem requirunt actum physicum hominis, res est controversa inter Doctores, aliis asserentibus ipsas incurri, & effectum habere ante sententiam declaratoriam criminis, adeoque ante ipsam teneri delinquentem relinquere rem quam per legem privatur, quam sententiam tenet *Abb. in c. 1. de constit. n. 11. Felin.* alique plures citati à Suar. *cap. 8. n. 4.* Aliis contra asserentibus, eiusmodi leges pœnales quamvis non requirant sententiam condemnatoriam, regulariter tamen requirere declaratoriam criminis, nisi tamen in ipsa lege pœnali aliqua verba ad-

dantur, quæ satis explicent intentionem Legislatoris esse, ut inducatur absolutè pœna ante declaratoriam, aut nisi cæteroquin lex ipsa pœnalis esset inutilis, & inefficax. Huic sententiæ videtur favere Innoc. in c. cum nostris 6. de concess. prab. n. 1. aliique plures relati ab eod. Suar. ibid. n. 5. ubi concludit eandem esse probabiliorum: tum quia communis usus (ut ipse testatur) ita videtur tales leges interpretari; tum etiam quia non videtur deesse fundamentum in Jure: nam in c. cum secundum. 19. de hæret. in 6. decernitur ut bona hæreticorum sint ipso Jure confiscata, & tamen eorundem bonorum occupatio fieri non possit, nisi promulgata fuerit sententia criminis declaratoria.

T I T. XV.

De Sententia excommunicationis.

1. Inter reliquas pœnas, quæ per potestatem Ecclesiasticam infligantur, potissimum locum habent censuræ, per quas privatur homo, quando per illas punitur, spiritualibus bonis. Est autem censura triplex, videlicet excommunicatio, suspensio, & interdictum, ut sumitur ex c. quarenti 20. de verbor. signif. de quibus singulis agendum est, inito facto ab excommuni-

A a

catio